

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

Turczi István AZOKRA GONDOLOK

Azokra gondolok

akik lépcsőházak sivar homályába rejtekezve

kitartóan sodorják a soron következő cigarettát

baljóslatú idegen hangokra felkapják fejüket

összerándulnak megdermednek mint a hűtőbe tett

harangvirág

bűntudatuk értetlenül

éhesen kószál folyosók imbolygó fényei közt

maguknak kuporgatják az eltulajdonított percekét

a fekhelyül kiszemelt üres biciklitárolót

a meleget a meleget

s arcuk végül

mégis gyanútlanul belebukik a liftaknába

Azokra gondolok akik után nem marad

mosoly se tévéinterjú se virágcsokor

csak a magány végtelenített szalagjai

igazolt peron-szabadság és jeltelen madárvonulás

Azokra gondolok akik üvölnének

mikor halántékukhoz négyfelől tapad a csend

akik simogatni is tudnának memnének szeretni

érdek nélkül oldottan s néha szerelmesen

akiknek nincsen kályhájuk ágyuk kutyájuk

kicsi fehér vagy nagy fekete esetleg foltos

és billenős fülű olyan mindegy végtére is

tartozni valakihez annyi mint tartozni magunknak

egy soha vissza nem térő pillanattal ha már

nem futja többre ha már reménytelen

Azokra gondolok akik verseket olvasnak

elmeszesedett sajtuszagú estéken

szavak feketeseregével masírozva

olvassák versemet

de kevesen is vannak istenem

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

ÖKÖRDÜLŐ – BATTHYÁNY ERDŐ – STADTWALD – VÁROSERDŐ – LIZSÉ

Hidvégi Violetta

A címben idézett nevek – amint azt a Liget lexikonból tudhatjuk – mind Európa első tervezett közparkját, a Városligetet jelölik, ahol a 18. század közepén még állatokat legeltettek. Az 1780-as években megindult a fatelepítés, majd lassan kezdetét vette a terület pihe-nőhellyé alakítása. Gróf Batthyány József hercegprímás mérnöke, Witsch Rudolf a maláriát terjesztő mocsarak lecsapolásával két szigetet hozott létre. A munkának új lendületet adott József nádor, aki 1813-ban pályázatot írt ki a város tulajdonában lévő térség átgondolt szabályozására. Bár a nyertes Heinrich Nebbien grandiózus elképzelése anyagi okok miatt a maga teljességében nem valósult meg, máig ott a keze nyoma, elgondolása a park egynémely részletében, amely hol kisebbet, hol nagyobbat lépve, esetleg ugorva változott az egyes korok igényei szerint.

A szép kiadvány tördelése levegős, nagyvonalú. Színvilága illeszkedik a 256 régi fényképhez, ízléses az ízt és zamatot adó korabeli szövegek kiemelése. A szerzők 268 tételes irodalomjegyzékre, újság- és folyóiratcikere sokaságára támaszkodtak. Stílusuk egyszerre tárgyyszerű és gördülékeny.

A gusztyos küllem és a remek belbecs A-tól Z-ig tartó fegyelmezett olvasásra buzdít. Az ember elkezd, egy darabig folyamatosan halad, majd a gondos utalások mentén elkalandozik térben és időben. Lehet tanulmányozni izgalmas helytörténeti krimit, egy szuszra, vagy két-három ülésben. Lehet lapozgatni, keresni. Egy vadászkutya szenvedélyével nyomozni a felkínált személyek, fogalmak, események és tárgyak után. Használható útikönyvként is. Jó időben a városlakó turistaként ismerkedhet kedvelt parkjával, ahol egykor babakocsiban tolták levegőzni, majd tipegve rácsodálkozott az állatkert lakóira, utóbb korcsolyázott a tavon, vagy andalogva sétált a zöldben kedvesével, esetleg lelkesen csápolta a Pecsza egyik szenzációs koncertjén.

A személyes emlékek nagy ligeti tablóban való elhelyezésében *Ligetfalvi György és Majkó Zsuzsanna* a kalauzunk. Az Ajtói Dürer sor – Dózsa György út – vasút és a Hermina út közti területről szívesen fűzik össze a szálakat az e vidéken kívül eső emlékekkel is.

Vannak kérdések, amelyekre választ kapunk és vannak, amelyeket ismereteink hiányában fel sem tennénk. Megtudhatjuk miért volt szükség 1973-ig a Wünsch hídra, miért nem lett a Mezőgazdasági Múzeumból úttörőpalota, avagy miért nem költözött a Ligetbe a Forma 1 száguldó cirkusza.

A szerzők odaadó szeretettel foglalkoztak a Ligetbe került szobrok sorsával. Egykor a Kirakodó (ma Széchenyi István) tér kapurácsát díszítő sárkányok közül kettő egy kis ligeti repkedés után a Vidám Parkot érintve végül az Állatkertben landolt. Megtudhatjuk hol és hogyan múltatták az időt a korábbi generációk. A mozi megjelenése előtt a térélményt nyújtó hatalmas, valóság-hű körképek keltettek illúziót. A leghíresebb Feszty-körképet megelőzte az Országos Általános Kiállításra készült Fürdők panorámája, majd az ezredéves kiállításra *Gárdonyi Géza* ötlete nyomán megvalósult a Pokol-körkép. A szórakoztató-ipar legjobbjai az idők szavához alkalmazkodva a rugalmasan váltottak, így lett az idejélműlt Fisch Varietéből jól menő Royal Vio mozi. Egy időutazás során szívesen meginnék a Wampeticeben egy Újházi fröccsöt, amelyben a szódavíz helyét cserél a kovászos uborka levével. Kipróbáltam máshol, bevált. Melegen ajánlom, nagy melegben. Nehogy eltévedjek a múltban, jól jöjjön egy-egy térképrészlet a jelentős emlékek bejelölésével.

A feltárt tekintélyes mennyiségű információ közzétételén túl az alkotók újabb kutatásokra is ösztönöznek. Zsuzsától egy évvel kéziratuk lezárása után, 2017 augusztusában kaptam egy számomra ismeretlen fényképet. Korábban csak bő negyedszázadig követtem a közelmúltban újjáépített Feszty-pavilon sorsát. A Széchenyi-szigeten 1862-ben felállított kioszk helyére került a történelmi főcsoport együttese. Úgy vélem, ez az építkezés örökre eltörölte a korábban oly népszerű kávéházat. Levéltári forrásokra támaszkodva álltak össze a kirakós játék darabjai. *Gruber Antal* és *Voigt Vilmos* kioszkjához hozzákapcsolódott *Kolegerszky Viktor* és a virágkiállítási pavilon, ezzel a história közel nyolc évtizedre tágult.

Remélem, az alkotók maguk sem hagyják abba a kutatást, és pár év múlva egy bővített kiadással jelentkeznek! A megjelentet hálásan köszönjük, az újat kíváncsian várjuk! ●

Ligetfalvi György – Majkó Zsuzsanna: Városliget lexikon.
Szerkesztő: Török András, szakmai lektor: Perczel Olivér.
Városháza Kiadó, 2017. 274 oldal.

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

SZEMERKÉNYI ÁGNES:
MAGYAR NÉPMŰVÉSZET

Holnap Kiadó

Úton-útfélen találkozunk olyan üzletekkel, amelyek előtt ott állnak a népviseletbe öltöztetett babák, vagy lógnak a színes hímzett blúzok. Nemcsak a magyar népművészetet nem ismerő külföldiek, de még a magyar látogatók is azt gondolhatják, hogy ez a

magyar népművészet. Könyvünk azért született, hogy mindenkinek megmutassa igazi népművészetünket, és egyben azt, hogy amit ezekben a boltokban lát, csak halványan, egy-egy motívumban emlékeztet erre az egykor oly gazdag kultúrára.

Mikor fedezték fel ezt a gyönyörű művészetet? Hogyan fejlődött és hogyan hal el napjainkban a szemünk láttára? A kötet átfogó képet nyújt a magyar népművészet elmúlt 250 évről, a gazdag képanyag pedig megmutatja, milyen kincseink vannak ma is – amelyekre már nekünk kell vigyáznunk.

Ára: 3500 Ft

LUKÁCS ANIKÓ:
NEMZETI DIVAT PESTEN A 19. SZÁZADBAN

Budapest Főváros
Levéltára, Disszertációk
Budapest Főváros
Levéltárából 6.

A 19. század 20-as éveitől kezdve Magyarországon a nemzet került a gondolkodás és a közbeszéd középpontjába. A bálokon, divatlapokban és általában a nyilvánosság színterein a nemzeti problematika mindenki számára érthető formában jelent meg: a nyelv, a zene és a tánc mellett az öltözék lett a nemzetiesedés mértékének mutatója. A kötet azt mutatja be, hogy a divatsajtó és a divatos holmik előállítói hogyan próbálták rávenni olvasóikat, hogy egy olyan időszakban, amikor már több mint egy évszázada a párizsi, illetve bécsi divat határozta meg a városi, úri öltözködést, magyar nemzeti öltözetet vásároljanak és viseljenek; a mindig változó, újdonságot kínáló divat helyett állandó szokást hozzanak létre, és ahhoz alkalmazkodjanak külső megjelenésükben.

Ára: 2500 Ft

Megvásárolható Budapest Főváros Levéltára titkárságán
(1139 Budapest, Teve u. 3–5.)